CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL NICHOLAS EMILIOU
prezentate la 3 februarie 2022 [1]

Cauza C-576/20

CC
împotriva
Pensionsversicherungsanstalt

[cerere de decizie preliminară formulată de Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria)]

„Cerere de decizie preliminară – Securitatea socială a lucrătorilor migranți – Coordonarea sistemelor de securitate socială – Articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 987/2009 de stabilire a procedurii de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 – Examinarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă – Luarea în considerare a perioadelor de creștere a copilului realizate în alt stat membru – Condiții – Principiul asimilării faptelor – Activitate profesională exercitată într-un singur stat membru”

I. Introducere

1. Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria) a adresat Curții întrebări preliminare referitoare la interpretarea articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 987/2009 de stabilire a procedurii de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială [2].

2. Această trimitere preliminară a fost efectuată în cadrul unei proceduri inițiate între CC (denumită în continuare „recurenta”) și Pensionsversicherungsanstalt (Casa de pensii) (denumită în continuare „PVA”), instituția responsabilă cu sistemul legal de asigurare pentru limită de vârstă din Austria. Ea are ca obiect refuzul acesteia din urmă de a lua în considerare, în scopul calculării pensiei pentru limită de vârstă a recurentei, perioadele de timp pe care le-a dedicat creșterii copiilor săi în Belgia și în Ungaria.

3. În acest context, întrebările se referă mai precis la condițiile în care instituția competentă a unui stat membru, în care o persoană a lucrat, este obligată să aplice legislația statului membru respectiv în cazul perioadelor de creștere a copilului realizate de persoana în cauză în unul sau mai multe alte state membre.

[1] Limba originală: engleza.

[2] Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 16 septembrie 2009 (JO 2009, L 284, p. 1).

4. Curtea a statuat anterior, în contextul aplicării Regulamentului (CEE) nr. 1408/71 [3], care a precedat Regulamentele nr. 883/2004 și nr. 987/2009 și care nu conținea nicio dispoziție cu privire la aspectul concret menționat, că acest prim stat membru trebuie să aplice legislația sa unor astfel de perioade de creștere a copilului atunci când acestea din urmă sunt „suficient de strâns legate” de perioadele de activitate salariată sau independentă realizate anterior de aceeași persoană pe teritoriul său.

5. Problema esențială în prezenta cauză este aspectul dacă această soluție judiciară mai este valabilă în prezent, după ce legiuitorul a adoptat articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 și a enumerat în mod expres o serie de criterii menite să clarifice obligația respectivă. După cum vom arăta mai jos, considerăm că această dispoziție a înlocuit criteriul privind „legătura suficient de strânsă”.

II. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

1. Regulamentul (CE) nr. 883/2004

6. Titlul II din Regulamentul (CE) nr. 883/2004 [4], intitulat „Stabilirea legislației aplicabile”, include, printre altele, articolul 11, care prevede:

„(1) Persoanele cărora li se aplică prezentul regulament sunt supuse legislației unui singur stat membru. Această legislație se stabilește în conformitate cu prezentul titlu.

[…]

(3) Sub rezerva articolelor 12-16:

(a) persoana care desfășoară o activitate salariată sau independentă într-un stat membru se supune legislației din statul membru respectiv;

[…]

(e) orice altă persoană căreia nu i se aplică literele (a)-(d) se supune legislației statului membru de reședință, fără a se aduce atingere altor dispoziții din prezentul regulament, care îi garantează prestații în temeiul legislației unuia sau mai multor state membre.”

7. Potrivit articolului 87 din același regulament:

„(1) În conformitate cu prezentul regulament, nu se dobândesc drepturi pentru perioada anterioară datei aplicării sale.

[3] Regulamentul Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați și cu familiile acestora care se deplasează în cadrul Comunității (JO 1971, L 149, p. 2, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 26).

[4] Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială (JO 2004, L 166, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 82).

(2) Orice perioadă de asigurare, precum și, după caz, orice perioadă de încadrare în muncă, de activitate independentă sau de rezidență realizată în conformitate cu legislația unui stat membru, înainte de data aplicării prezentului regulament în statul membru în cauză, se ia în considerare pentru stabilirea drepturilor dobândite în temeiul prezentului regulament."

8. În conformitate cu articolul 91 din Regulamentul nr. 883/2004, acest regulament se aplică de la data intrării în vigoare a regulamentului de punere în aplicare, și anume a Regulamentului nr. 987/2009, la 1 mai 2010. El abrogă Regulamentul nr. 1408/71.

2. Regulamentul nr. 987/2009

9. Regulamentul nr. 987/2009 stabilește procedura de aplicare a Regulamentului nr. 883/2004, în conformitate cu articolul 89 din acest din urmă regulament.

10. Potrivit considerentului (14) al Regulamentului nr. 987/2009:

„Anumite norme și proceduri specifice sunt necesare în vederea definirii legislației aplicabile pentru a lua în calcul intervalele de timp dedicate creșterii copiilor de către persoana asigurată în diferitele state membre."

11. Articolul 44 din același regulament prevede:

„(1) În sensul prezentului articol, «perioada de creștere a copilului» se referă la orice perioadă care este avută în vedere în temeiul legislației privind pensiile a unui stat membru sau care aduce în mod explicit un supliment unei pensii, pentru motivul că o persoană a crescut un copil, indiferent de metoda folosită pentru a calcula aceste perioade și indiferent dacă ele sunt cumulate pe durata creșterii copilului sau sunt recunoscute retroactiv.

(2) În cazul în care, în temeiul legislației statului membru care este competent în conformitate cu titlul II din [Regulamentul nr. 883/2004], nicio perioadă de creștere a copilului nu este luată în considerare, instituția din statul membru a cărui legislație se aplică persoanei vizate, în conformitate cu titlul II din [Regulamentul nr. 883/2004], pe motivul că aceasta desfășura o activitate salariată sau independentă la data la care, în conformitate cu această legislație, perioada de creștere a copilului a început să fie luată în considerare pentru copilul în cauză, rămâne responsabilă pentru luarea în considerare a acestei perioade drept perioadă de creștere a copilului în conformitate cu legislația proprie, ca și cum aceasta a avut loc pe teritoriul său.

[…]"

12. Articolul 93 din Regulamentul nr. 987/2009 are următorul cuprins:

„Articolul 87 din [Regulamentul nr. 883/2004] se aplică în situațiile care intră sub incidența regulamentului de punere în aplicare."

B. Dreptul național

13. Articolul 16 alineatul (3a) din Allgemeines Pensionsgesetz (Legea generală a pensiilor, denumită în continuare „APG") (BGBl. I, Nr. 142/2004) prevede în special că, pentru realizarea perioadei minime de asigurare prevăzute la articolul 4 alineatul (1), sunt asimilate lunilor de

asigurare și perioadele dedicate creșterii copilului în conformitate cu articolul 227a din Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (Legea generală a asigurărilor sociale, denumită în continuare „ASVG”) (BGBl. Nr. 189/1955) și cu articolul 116a din Gewerbliches Sozialversicherungsgesetz (Legea asigurărilor sociale ale persoanelor care desfășoară o activitate industrială sau comercială, denumită în continuare „GSVG”) (BGBl. Nr. 560/1978).

14. Articolul 227a din ASVG prevede:

„(1) În ceea ce îi privește pe asigurații care și-au crescut în mod efectiv și în principal copiii [alineatul (2)], sunt considerate, de asemenea, perioade asimilate, pentru perioadele ulterioare datei de 31 decembrie 1955 și anterioare datei de 1 ianuarie 2005, în ramura de asigurări de pensii în cadrul căreia s-a realizat ultima perioadă de contribuții sau, în lipsa acesteia, cea în care se situează perioada de contribuții imediat anterioare, perioadele dedicate acestei creșteri pe teritoriul național până la maximum 48 de luni calendaristice începând de la nașterea copilului. În cazul unei nașteri multiple, perioada de 48 de luni se prelungește la 60 de luni calendaristice.

[…]”

15. Articolul 116a din GSVG este în esență identic cu articolul 227a din ASVG.

III. Situația de fapt, procedura națională și întrebările preliminare

16. La 11 octombrie 2017, recurenta a depus la PVA o cerere privind acordarea unei pensii pentru limită de vârstă. Ea a demonstrat că, în perioada cuprinsă între 4 octombrie 1976 și 28 august 1977, a realizat o primă perioadă de asigurare de 11 luni în temeiul asigurărilor obligatorii în calitate de ucenic în Austria, de contribuții la asigurările obligatorii și, în perioada cuprinsă între 1 ianuarie 1982 și 30 septembrie 1986, o a doua perioadă de asigurare de 57 de luni, în temeiul unei activități independente desfășurate în același stat membru.

17. În luna octombrie a anului 1986, recurenta s-a deplasat în Regatul Unit pentru a urma studii. Ea a rămas acolo până când s-a mutat în Belgia la începutul lunii noiembrie 1987. Pe când se afla în Belgia, a născut doi copii: primul în luna decembrie a anului 1987, iar al doilea în luna februarie a anului 1990. Împreună cu copiii săi, ea a locuit mai întâi în Belgia, apoi, între 5 decembrie 1991 și 31 decembrie 1992, în Ungaria și, în sfârșit, între 1 ianuarie 1993 și 8 februarie 1993, în Regatul Unit.

18. În perioada cuprinsă între 5 decembrie 1987 (data la care s-a născut primul său copil) și 8 februarie 1993 (data la care s-a întors în Austria) recurenta s-a dedicat creșterii copiilor săi. În această perioadă, nu a desfășurat nicio activitate remunerată.

19. După ce s-a întors în Austria, recurenta a continuat să își crească copiii în mod permanent. Ea a realizat ulterior „perioade” de asigurare suplimentare de activitate salariată și independentă până în luna octombrie a anului 2017, când s-a pensionat.

20. Prin decizia din 29 decembrie 2017, PVA i-a acordat recurentei o pensie pentru limită de vârstă care includea 14 luni aferente unor „perioade asimilate consacrate creșterii copiilor” pentru perioada consacrată de aceasta creșterii copiilor săi din luna ianuarie a anului 1993 până

în luna februarie a anului 1994, în Regatul Unit și în Austria [5].

21. Recurenta a atacat decizia menționată pentru motivul că avea dreptul la o pensie mai mare pentru limită de vârstă, dat fiind că ar fi trebuit luate în considerare și perioadele asimilate dedicate creșterii copiilor săi în Belgia și Ungaria între 5 decembrie 1987 și 31 decembrie 1992 (denumite în continuare „perioadele de creștere a copilului aflate în litigiu”).

22. PVA a susținut că recurenta nu îndeplinea criteriile prevăzute la articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 în ceea ce privește aceste perioade. În primul rând, ea nu ar fi desfășurat o activitate profesională imediat anterior datei la care perioadele de creștere a copilului aflate în litigiu ar fi început să fie luate în considerare de dreptul austriac. În al doilea rând, asemenea perioade ar fi fost realizate în state membre (și anume, Belgia și Ungaria) a căror legislație permitea deja luarea în considerare a perioadelor dedicate creșterii copiilor.

23. Instanța de prim grad de jurisdicție, Arbeits- und Sozialgericht Wien (Tribunalul pentru Litigii de Muncă și Securitate Socială din Viena, Austria) a respins acțiunea recurentei pentru motivul că aceasta nu îndeplinea condițiile prevăzute la articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009. Oberlandesgericht (Tribunalul Regional Superior din Viena, Austria) a confirmat hotărârea respectivă. Recurenta a formulat ulterior recurs la Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria), în fața căreia solicită admiterea acțiunii sale.

24. Instanța de trimitere arată că Regulamentele nr. 883/2004 și nr. 987/2009 sunt aplicabile *ratione temporis* în prezenta cauză. Ea constată în continuare că, întrucât recurenta nici nu desfășura o activitate salariată sau independentă în Austria atunci când a început pentru prima dată să își dedice timpul creșterii copiilor săi, perioadele de creștere a copilului aflate în litigiu nu îndeplinesc condițiile prevăzute la articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009.

25. În această privință, ea observă că obiectivul Regulamentelor nr. 883/2004 și nr. 987/2009 nu constă în armonizarea sau măcar apropierea sistemelor de securitate socială ale statelor membre, ci doar coordonarea lor. Prin urmare, particularii precum recurenta nu se pot aștepta ca mutarea lor dintr-un stat membru în altul să nu aibă niciun efect asupra situației lor în materie de securitate socială și ca autoritățile competente din statul membru în care au lucrat să considere întotdeauna perioadele de creștere a copilului realizate în unul sau mai multe alte state membre (în acest caz, Belgia și Ungaria) ca și când ar fi fost realizate pe propriul teritoriu.

26. Cu toate acestea, ea consideră deopotrivă că împrejurările din procedura principală sunt similare celor care au condus la pronunțarea Hotărârii Reichel-Albert [6], în contextul aplicării Regulamentului nr. 1408/71 (care a fost abrogat și înlocuit prin Regulamentele nr. 883/2004 și nr. 987/2009). Potrivit raționamentului Curții din Hotărârea Reichel-Albert și din alte hotărâri pronunțate de asemenea în temeiul Regulamentului nr. 1408/71 anterioare (și anume Hotărârile Elsen [7] și Kauer [8]), pentru ca legislația austriacă să se aplice perioadelor de creștere a copilului aflate în litigiu, ar fi suficient să se stabilească existența unei „legături suficient de strânse” între perioadele respective și perioadele relevante de activitate salariată sau independentă realizate în acel stat membru.

5 PVA a arătat în fața Curții că a inclus perioada petrecută în Regatul Unit (de la 1 ianuarie 1993 până la 8 februarie 1993) la calcularea drepturilor la pensie ale recurentei, întrucât aceasta a afirmat inițial că s-a întors în Austria de la 31 decembrie 1992. Perioada respectivă a fost astfel luată în considerare împreună cu celelalte perioade de creștere a copiilor realizate pe teritoriul austriac și nu face parte din „perioadele de creștere a copiilor aflate în litigiu” definite la punctul 21 din prezentele concluzii.

6 Hotărârea din 19 iulie 2012 (C-522/10, EU:C:2012:475) (denumită în continuare „Hotărârea Reichel-Albert”).

7 Hotărârea din 23 noiembrie 2000 (C-135/99, EU:C:2000:647) (denumită în continuare „Hotărârea Elsen”).

8 Hotărârea din 7 februarie 2002 (C-28/00, EU:C:2002:82) (denumită în continuare „Hotărârea Kauer”).

27. În această privință, instanța de trimitere subliniază că, deși recurenta nu se afla în Austria la momentul nașterii copiilor săi, ea a lucrat de fapt numai în acel stat membru și a realizat perioade asimilate de activitate salariată sau independentă. Acest lucru explică și faptul că, întrucât Regulamentul nr. 1408/71 era încă în vigoare în cursul perioadelor de creștere a copilului aflate în litigiu, există motive temeinice, din perspectiva jurisprudenței Curții menționate anterior, pentru aplicarea criteriului privind „legătura suficient de strânsă” perioadelor respective. Dacă nu ar fi posibil să se procedeze astfel, recurenta s-ar afla într-o situație mai puțin favorabilă pentru propriile interese după intrarea în vigoare a articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 decât înainte de aceasta. O asemenea schimbare a situației sale juridice ar avea loc cu mult timp după realizarea perioadelor de creștere a copilului aflate în litigiu.

28. În consecință, instanța de trimitere are îndoieli cu privire la aspectul dacă chestiunea *aplicabilității* dreptului austriac perioadelor de creștere a copilului aflate în litigiu poate fi soluționată *numai* din perspectiva articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009. Aceasta ridică problema dacă dispoziția respectivă poate să aducă atingere, în prezenta cauză, încrederii legitime a recurentei care ar fi putut decurge din jurisprudența Curții referitoare la aplicarea Regulamentului nr. 1408/71.

29. În acest context, Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă) a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții de Justiție următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 trebuie interpretat în sensul că se opune luării în considerare a perioadelor de creștere a copilului realizate în alte state membre, de către un stat membru competent pentru acordarea unei pensii pentru limită de vârstă, potrivit legislației căruia persoana interesată a desfășurat, pe durata întregii sale vieți active cu excepția acestor perioade de creștere a copilului, o activitate salariată sau independentă, pentru simplul motiv că persoana interesată nu desfășura o activitate salariată sau independentă la data la care, în conformitate cu legislația acestui stat membru, perioada de creștere a copilului a început să fie luată în considerare pentru copilul în cauză?

În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare:

2) Articolul 44 alineatul (2) prima teză din Regulamentul nr. 987/2009 trebuie interpretat în sensul că statul membru competent în temeiul titlului II din Regulamentul nr. 883/2004 nu ia în considerare, în general, perioadele de creștere a copilului în temeiul legislației sale sau că nu le ia în considerare numai într-un caz concret?”

30. Cererea de decizie preliminară, care poartă data de 13 octombrie 2020, a fost înregistrată la 4 noiembrie 2020. Au depus observații scrise recurenta, PVA, guvernele ceh, spaniol și austriac, precum și Comisia Europeană.

31. Toate aceste părți și persoane interesate, cu excepția guvernului ceh, au fost reprezentate la ședința de audiere a pledoariilor care s-a desfășurat la 11 noiembrie 2021.

IV. Analiză

32. Potrivit articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009, autoritățile competente ale unui stat membru în care o persoană desfășura o activitate salariată sau independentă (denumit în continuare „statul membru A”) trebuie să ia în considerare, în vederea acordării pensiei pentru

limită de vârstă, perioadele de creștere a copilului realizate de persoana respectivă în alt stat membru (denumit în continuare „statul membru B”) *ca și cum aceasta a avut loc pe teritoriul său*[9] atunci când sunt îndeplinite condițiile următoare:

– În conformitate cu legislația statului membru B, nu se ia în considerare nicio perioadă de creștere a copilului;

– Legislația statului membru A era aplicabilă anterior persoanei în cauză pentru motivul că ea desfășura o activitate salariată sau independentă în acest stat membru și

– Această persoană a fost supusă în continuare legislației statului membru A ca urmare a activității menționate la data la care, în temeiul legislației aceluiași stat membru, perioada de creștere a copilului a început să fie luată în considerare pentru copilul respectiv[10].

33. Prin intermediul întrebărilor formulate, pe care le vom aborda pe rând, instanța de trimitere solicită Curții să clarifice domeniul de aplicare material al acestei dispoziții în două privințe.

34. În primul rând, ea ridică în esență problema dacă soluția judiciară adoptată de Curte în jurisprudența sa anterioară (și, mai precis, în Hotărârea Reichel-Albert) rămâne aplicabilă în contextul aplicării articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009, astfel încât, chiar și atunci când a treia cerință enumerată mai sus nu este îndeplinită, autoritățile competente ale statului membru A ar fi obligate, cu condiția să existe o „legătură suficient de strânsă” între perioadele relevante de activitate salariată sau independentă realizate pe teritoriul lor și perioadele de creștere a copilului realizate în statul membru B, să aplice legislația lor în cazul unor asemenea perioade.

35. Mai precis, aceasta urmărește să afle dacă și, în cazul unui răspuns afirmativ, în ce măsură criteriul privind „legătura suficient de strânsă” elaborat de Curte în contextul aplicării normelor generale cuprinse în Regulamentul nr. 1408/71, care nu conțineau nicio dispoziție concretă referitoare la perioadele de creștere a copilului, este în continuare relevant în situația în care articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 abordează în mod direct problema stabilirii statului membru a cărui legislație este aplicabilă unor astfel de perioade. Această chestiune decurge din faptul că, în cadrul procedurii principale, perioadele de creștere a copilului aflate în litigiu nu par să îndeplinească a treia cerință prevăzută de dispoziția respectivă, întrucât recurenta nu desfășura o activitate salariată sau independentă în Austria la data la care, în temeiul legislației austriece, asemenea perioade ar începe să fie luate în considerare. Totuși, se poate spune că astfel de perioade ar îndeplini criteriul privind „legătura suficient de strânsă” stabilit de Curte în jurisprudența sa anterioară.

36. În al doilea rând, instanța de trimitere solicită să se clarifice, în raport cu prima cerință enumerată la punctul 32 de mai sus, dacă articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 se aplică doar situațiilor în care statul membru B nu prevede, *în principiu*, luarea în considerare a perioadelor de creștere a copilului în legislația sa sau dacă se aplică și situațiilor în care asemenea legislație există, dar perioada dedicată creșterii copiilor nu este luată în considerare *in concreto* de acest din urmă stat membru. În cazul în care s-ar adopta prima

[9] Articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 reflectă principiul general al egalității de tratament pe care articolul 5 din Regulamentul nr. 883/2004 urmărește să îl codifice [a se vedea în acest sens și considerentul (5) al acestui din urmă regulament].

[10] Observăm în trecere că articolul 44 alineatul (3) din Regulamentul nr. 987/2009 precizează că obligația prevăzută la alineatul (2) al aceluiași articol nu se aplică în cazul în care persoana vizată se află sau se va afla sub incidența legislației *altui* stat membru datorită desfășurării unei activități salariate sau independente în statul respectiv.

abordare, atunci, în contextul procedurii principale, dreptul austriac *nu* ar fi, în orice caz, aplicabil perioadelor de creștere a copilului aflate în litigiu, dacă dreptul belgian sau maghiar ar conține o dispoziție care ar permite, *în principiu*, luarea în considerare a acestor perioade. Potrivit celei de a doua abordări, nu ar trebui să se verifice doar aspectul dacă există astfel de dispoziții legislative, ci ar mai fi necesar să se analizeze și aspectul dacă, în cauza de față, perioadele de creștere a copilului aflate în litigiu au fost luate în considerare *în mod efectiv* de autoritățile competente belgiene sau maghiare.

A. Prima întrebare

37. Analiza noastră referitoare la prima întrebare va fi structurată după cum urmează. Mai întâi, vom prezenta criteriul privind „legătura suficient de strânsă” din jurisprudența Curții legată de aplicarea Regulamentului nr. 1408/71 (1). În continuare, vom arăta motivele pentru care considerăm că acest criteriu nu mai este relevant în conformitate cu Regulamentele nr. 883/2004 și nr. 987/2009 și, mai precis, în contextul aplicării articolului 44 alineatul (2) din acest din urmă regulament (2). În sfârșit, vom face câteva observații succinte legate de motivele pentru care considerăm că recurenta nu se poate aștepta în mod legitim ca situația sa să fie reglementată de jurisprudența anterioară a Curții (3).

1. Situația din trecut: jurisprudența Curții în cauzele Elsen, Kauer și Reichel-Albert și criteriul privind „legătura suficient de strânsă”

38. Înainte de intrarea în vigoare a Regulamentelor nr. 883/2004 și nr. 987/2009, jurisprudența Curții, astfel cum o înțelegem, gravita în jurul unei abordări în două etape bazate pe:

– aplicabilitatea, din perspectiva criteriilor generale prevăzute la articolul 13 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1408/71, a legislației statului membru A în cazul perioadelor de creștere a copilului realizate în statul membru B, atât timp cât exista o „legătură strânsă” sau „o legătură suficient de strânsă” între aceste perioade și perioadele de activitate profesională realizate în statul membru A (prima etapă) și

– obligația, care decurge din dreptul primar al Uniunii, ca o asemenea legislație să considere perioadele de creștere a copilului realizate în statul membru B ca și cum ar fi avut loc în statul membru A (astfel să acorde un tratament egal unor asemenea perioade) (etapa a doua).

39. Această abordare în două etape a fost prezentată mai întâi în Hotărârea Elsen, care privește creșterea unui copil în Franța în timp ce părintele responsabil pentru creșterea copilului respectiv lucra, până la nașterea copilului și de asemenea după perioada concediului de maternitate, ca lucrător frontalier în Germania, unde era supus asigurării obligatorii. În acea cauză, Curtea a considerat că legislația germană era aplicabilă în situația doamnei Elsen, întrucât se poate demonstra existența unei „legături strânse” între perioadele de creștere a copilului pe care le-a realizat în Franța și perioadele realizate în Germania în temeiul activității profesionale desfășurate în acest stat membru (prima etapă) [11]. Curtea a examinat apoi aspectul dacă legislația respectivă era compatibilă cu dreptul Uniunii (și mai precis cu dispozițiile relevante din tratat),

[11] La punctele 26 și 27 din hotărâre.

dat fiind că includea o condiție care în esență condiționa dreptul la pensie pentru limită de vârstă de creșterea copilului în Germania sau de posibilitatea de a se considera că a fost crescut acolo (etapa a doua) [12].

40. Ca parte a primei etape, Curtea a observat că, potrivit criteriilor generale stabilite la articolul 13 alineatul (2) literele (a) și (b) din Regulamentul nr. 1408/71, o persoană care desfășoară o activitate salariată sau independentă pe teritoriul unui stat membru va fi supusă legislației în materie de securitate socială a statului membru menționat chiar dacă are reședința pe teritoriul altui stat membru [13]. În cauza respectivă, nu se putea considera că doamna Elsen a fost „încadrată în muncă", în sensul dispoziției menționate, în perioadele în care s-a dedicat creșterii copilului său în Franța. Cu toate acestea, Curtea a constatat că, întrucât a existat o „legătură strânsă" între aceste perioade și perioadele de activitate din Germania, nu se putea considera că doamna Elsen a încetat orice „activitate profesională" și că, din acest motiv, a fost supusă legislației statului membru în care avea reședința (Franța). Dreptul german se aplica astfel perioadelor de creștere a copilului realizate în Franța [14].

41. Un raționament similar a fost adoptat în Hotărârea Kauer. În cauza respectivă, reclamanta era o resortisantă austriacă ai cărei trei copii erau născuți în Austria. Aceasta s-a mutat apoi în Belgia în anul 1970, unde s-a ocupat de copiii săi în mod permanent. Ea și-a reluat activitatea profesională în luna septembrie a anului 1975, la întoarcerea sa în Austria. Curtea a statuat că reiese cu claritate din Hotărârea Elsen că faptul că o persoană precum doamna Kauer a lucrat într-un singur stat membru (Austria) și era supusă legislației acelui stat membru menționat la momentul nașterii copiilor săi permite să se constate o „legătură suficient de strânsă" între aceste perioade de creștere a copilului și perioadele de asigurare realizate prin desfășurarea unei activități profesionale în statul membru în cauză [15]. Astfel, în legătură cu prima etapă, prezentată la punctul 38 de mai sus, Curtea a reținut că dreptul austriac era aplicabil perioadelor de creștere a copilului realizate de doamna Kauer în Belgia.

42. Considerăm că, în ambele cauze, Curtea și-a întemeiat concluzia cu privire la prima etapă, și anume că legislația aplicabilă perioadelor de creștere a copiilor aflate în litigiu era cea a statului membru A (statul membru al locului de muncă), pe faptul că reclamanta fie avea o activitate profesională în statul membru respectiv, fie era supusă în alt mod legislației acestuia din urmă, ca urmare a unei activități profesionale anterioare, *la momentul* nașterii copilului și la începutul perioadei sau perioadelor de creștere a copilului. În opinia noastră, acest fapt concret a permis Curții să concluzioneze că exista o „legătură strânsă" (Hotărârea Elsen) sau o „legătură suficient de strânsă" (Hotărârea Kauer) între perioadele de asigurare relevante realizate în statul membru A și perioadele de creștere a copilului realizate în statul membru B [16].

43. O situație de fapt diferită a existat în cauza Reichel-Albert. Acolo, părintele care creștea copilul nu a fost supus legislației statului membru A la momentul nașterii copilului sau imediat înainte de această dată). Recurenta din procedura principală era o resortisantă germană care, la fel ca reclamantele din cauzele Elsen și Kauer, a desfășurat o activitate profesională într-un singur stat membru (în speță, Germania) înainte de a se muta în alt stat membru (Belgia). Totuși, spre

[12] La punctul 29 și următoarele.

[13] *Ibid*., punctul 25.

[14] *Ibid*., punctul 26.

[15] A se vedea Hotărârea Kauer, punctul 32 și următoarele.

[16] Este poate interesant de observat că, în Hotărârea Kauer, reclamanta a încetat de fapt să lucreze și a devenit șomeră în Austria cu câtva timp înainte de nașterea copiilor săi. În opinia noastră, ceea ce a determinat Curtea să concluzioneze că doamna Kauer a rămas totuși supusă legislației acestui stat membru în timpul perioadelor în care și-a crescut copiii în Belgia a fost aspectul că ea nu s-a stabilit în statul membru respectiv decât după nașterea celui mai mic copil al său.

deosebire de reclamantele din ambele cauze prezentate, ea a locuit câteva luni în Belgia înainte de nașterea primului său copil. Ea a stat apoi acasă cu copiii săi în Belgia câțiva ani, perioadă în care nu a lucrat, înainte de a se întoarce și a-și câștiga existența în Germania [17].

44. Pe baza criteriului privind „legătura suficient de strânsă” pe care l-a aplicat în Hotărârile Elsen și Kauer, Curtea a constatat că legislația germană era aplicabilă în situația doamnei Reichel-Albert, deși a existat un decalaj în timp între perioadele în care a fost supusă acestei legislații ca urmare a activității sale profesionale din Germania și momentul la care primul său copil s-a născut în Belgia. Considerăm că două elemente au influențat în special concluzia Curții. În primul rând, doamna Reichel-Albert a lucrat și a cotizat în mod exclusiv într-un singur stat membru (Germania), atât anterior, cât și ulterior transferului temporar al reședinței sale, pentru motive strict familiale, într-un alt stat membru (Belgia), în care aceasta nu a lucrat niciodată [18]. În al doilea rând, doamna Reichel-Albert s-a mutat în Belgia numai din motive de ordin familial [19] și direct din Germania, unde a lucrat până în luna care a precedat mutarea sa.

45. După cum am arătat la punctul 38 de mai sus, toate cele trei cauze de mai sus au fost examinate în contextul aplicării Regulamentului nr. 1408/71. Regulamentul respectiv a enumerat, la articolul 13 alineatul (2), norme generale destinate să soluționeze problemele legate de conflictul de legi în domeniul securității sociale, dar nu conținea nicio dispoziție cu privire la perioadele de creștere a copiilor. Confruntându-se cu această lacună legislativă, Curtea a stabilit (în cadrul primei etape, prezentată la punctul 38 de mai sus) că perioadele de creștere a copilului realizate în alt stat membru decât cel în care a lucrat persoana în cauză vor fi reglementate în continuare de legislația statului membru respectiv atât timp cât asemenea perioade sunt în esență „suficient de strâns legate” de perioadele „asimilate” relevante de activitate profesională realizate pe teritoriul în cauză.

46. Abia după finalizarea acestei aprecieri, Curtea a abordat dispozițiile relevante din tratat cu privire la libera circulație a lucrătorilor și a cetățenilor și a examinat problema compatibilității cu dreptul primar al Uniunii (a doua etapă). Pentru a oferi un singur exemplu, în Hotărârea Reichel-Albert, abia după ce a concluzionat că exista o „legătură suficient de strânsă” între perioadele în litigiu de creștere a copilului realizate în străinătate și perioadele relevante de activitate profesională realizate de reclamantă, astfel încât legislația germană *se aplica* unor asemenea perioade de creștere a copilului realizate în străinătate (prima etapă), Curtea a considerat că aceeași legislație este incompatibilă cu articolul 21 TFUE (a doua etapă), întrucât, în opinia sa, doamna Reichel-Albert ar primi, deși nu a desfășurat niciodată o activitate salariată sau independentă în Belgia, un tratament mai puțin favorabil decât cel de care ar fi beneficiat dacă nu și-ar fi exercitat libertatea de circulație în temeiul tratatelor [20].

47. După ce am prezentat pe scurt jurisprudența Curții în contextul Regulamentului nr. 1408/71, vom aborda în prezent situația actuală și vom arăta motivele pentru care, în opinia noastră, criteriul privind „legătura suficient de strânsă” nu este relevant pentru proceduri precum cea din prezenta cauză, în cazul cărora se aplică articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009.

[17] Hotărârea Reichel-Albert a fost pronunțată după intrarea în vigoare a articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009, dar Curtea a constatat că instrumentul anterior privind coordonarea sistemelor de securitate socială, și anume Regulamentul nr. 1408/71, se aplica *ratione temporis* situației de fapt în discuție, iar nu Regulamentele nr. 883/2004 și nr. 987/2009.

[18] A se vedea Hotărârea Reichel-Albert, punctul 35.

[19] *Ibid.*

[20] *Ibid.*, punctele 40-42.

2. Situația actuală: articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 și motivele pentru care criteriul privind „legătura suficient de strânsă” nu mai este relevant

48. Date fiind cronologia faptelor aflate în discuție în procedura principală, astfel cum a fost prezentată la punctele 16-20 de mai sus, precum și data intrării în vigoare a Regulamentului nr. 987/2009, considerăm că în mod clar regulamentul se aplică *ratione temporis* în prezenta cauză [21]. Nici instanța de trimitere, nici părțile din procedura principală și persoanele interesate nu contestă acest aspect. Astfel, prezenta cauză diferă de cauzele Elsen, Kauer și Reichel-Albert, cel puțin în măsura în care, în cauzele respective, procedurile au fost complet excluse din domeniul de aplicare în timp al regulamentului menționat [22].

49. Părțile din procedura principală și persoanele interesate sunt de acord totodată asupra faptului că, în contextul procedurii principale, recurenta nu poate invoca articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009, întrucât ea nu desfășura nici o activitate salariată, nici o activitate independentă în Austria la data la care, în conformitate cu dreptul austriac, perioadele de creștere a copilului aflate în litigiu ar începe să fie luate în considerare. După cum s-a arătat la punctul 32 de mai sus, a treia cerință enumerată la articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 este aceea ca să se poată considera în continuare că persoana vizată „desfășoară” o activitate profesională în statul membru A (Austria) la data la care, în conformitate cu legislația acestui stat membru, perioada de creștere a copilului aflată în litigiu ar începe să fie luată în considerare pentru copilul în cauză. Potrivit dreptului austriac, această dată ar fi 1 ianuarie 1988 [23]. La momentul respectiv, recurenta plecase din Austria de mai mult de un an pentru a-și continua studiile în Regatul Unit înainte de a se stabili în Belgia, unde i s-au născut ambii copii.

50. Instanța de trimitere arată că situația de fapt din procedura principală este similară celei din cauza Reichel-Albert, întrucât, și în această cauză, perioada de timp în care reclamanta a fost supusă legislației statului membru A ca urmare a activității sale profesionale în statul membru menționat nu a fost imediat anterioară nașterii copiilor săi. Prin urmare, aceasta solicită să se stabilească dacă soluția judiciară din Hotărârea Reichel-Albert se poate aplica în cazul de față. Ea consideră că, dacă ar fi cazul, recurenta ar avea dreptul la luarea în considerare a perioadelor de creștere a copilului pe care le-a realizat în Belgia și în Ungaria.

51. Observăm că în fața Curții au fost prezentate două argumentații diferite în această privință.

52. Pe de o parte, potrivit recurentei, susținută în această privință de Comisie și de guvernul ceh, Curtea este obligată să respecte *ratio decidendi* din Hotărârea Reichel-Albert, astfel încât, în cauze similare din punct de vedere factual, cu privire la perioadele de creștere a copilului realizate în străinătate care *din punct de vedere material* intră sub incidența articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 (deși se află în domeniul de aplicare *temporal* al regulamentului menționat) trebuie să se decidă însă pe baza articolului 21 TFUE și a criteriului privind „legătura suficient de strânsă”. În caz contrar, articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 ar conduce la un tratament mai puțin favorabil al solicitanților de pensie pentru limită de vârstă

[21] După cum a amintit Curtea în Hotărârea Reichel-Albert (la punctele 25 și 26), prin articolul 97 din Regulamentul nr. 987/2009, legiuitorul Uniunii a stabilit intrarea în vigoare a acestui regulament la 1 mai 2010. În contextul procedurii principale, decizia atacată de recurentă a fost adoptată de PVA la 29 decembrie 2017, cu mult după intrarea în vigoare a Regulamentului nr. 987/2009. Același regulament era deja aplicabil atunci când recurenta a solicitat pensia pentru limită de vârstă la PVA.

[22] A se vedea de exemplu Hotărârea Reichel-Albert, punctele 27 și 28.

[23] PVA a arătat în cursul ședinței că, în temeiul articolului 231 alineatul (3) din ASVG, perioadele de creștere a copilului încep să fie luate în considerare începând din prima lună completă de înregistrare la starea civilă de după data la care sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 227a sau 228a din legislația în cauză. Din dosarul cauzei reiese că recurenta a născut primul său copil în luna decembrie a anului 1987.

decât cel care le-ar fi fost aplicat înainte de intrarea în vigoare a acestui regulament. În contextul cauzei principale, recurenta s-ar afla într-o situație financiară mai dificilă pentru simplul motiv că a decis să își crească copiii într-un alt stat membru decât Austria. Astfel, dacă ar fi rămas în Austria, legislația austriacă ar fi impus ca PVA să ia în considerare astfel de perioade în întregime.

53. Pe de altă parte, PVA și guvernele austriac și spaniol consideră în esență că criteriul judiciar din Hotărârea Reichel-Albert, care era întemeiat pe existența unei legături strânse sau a unei legături suficient de strânse între perioadele de activitate profesională realizate în statul membru A și perioadele de creștere a copilului realizate în statul membru B, a fost înlocuit de criteriile stabilite la articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009, astfel încât Curtea nu mai poate aplica criteriul respectiv.

54. Suntem de acord cu acest din urmă punct de vedere.

55. În primul rând, dorim să începem prin a arăta că, în ceea ce privește luarea în considerare a perioadelor de creștere a copilului în străinătate, ceea ce impune articolul 21 TFUE, potrivit jurisprudenței Curții prezentate mai sus, este ca statul membru a cărui legislație se constată că este aplicabilă unei anumite situații atunci când o persoană și-a exercitat libertatea de circulație și a decis să își crească copilul (sau copiii) în alt stat membru să trateze situația în cauză ca și cum ar fi existat pe teritoriul său [24].

56. În opinia noastră, această regulă rămâne neschimbată potrivit articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009. Condițiile enumerate în dispoziția respectivă limitează doar tipurile de situații în care se poate considera că legislația statului membru A este aplicabilă unei anumite situații în care copilul a fost crescut în străinătate [25], dar nu afectează în niciun mod obligațiile care revin statului membru A, dacă se constată că legislația statului membru menționat este aplicabilă unei asemenea situații. Ca atare, trebuie avut în vedere faptul că, deși cele două etape prezentate la punctul 38 de mai sus sunt cuprinse într-o singură dispoziție legislativă, obligațiile care decurg din aceasta din urmă sunt în continuare duble: (i) statul membru A trebuie să aplice legislația sa perioadelor de creștere a copilului realizate în statul membru B, în cazul în care condițiile enumerate la articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 sunt îndeplinite și (ii) când aceasta este situația și legislația statului membru A este aplicabilă, atunci statul membru respectiv trebuie să trateze asemenea perioade ca și cum ar fi fost realizate pe teritoriul său.

57. Aceste observații ne permit să precizăm care este adevărata problemă în prezenta cauză. Nu este vorba despre faptul că recurenta ar putea fi tratată mai puțin favorabil în temeiul legislației austriece pentru simplul motiv că a locuit în alte două state membre în perioada în care și-a crescut copiii [în mod clar, aceasta nu este o opțiune în conformitate cu articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009] [26]. Mai degrabă, este vorba despre faptul că condițiile care limitează *aplicabilitatea* legislației austriece în situația sa sunt definite în sens mai strict în această dispoziție decât în criteriul judiciar adoptat în Hotărârea Reichel-Albert.

[24] Este cel puțin ceea ce reiese din Hotărârile Elsen (punctele 33-36), Kauer (punctele 43 și 44) și Reichel-Albert (punctele 38-44).

[25] În comparație cu situațiile care ar fi fost supuse criteriului privind „legătura suficient de strânsă” care a fost utilizat de Curte în contextul aplicării Regulamentului nr. 1408/71.

[26] În această privință, suntem de acord în totalitate cu opinia Comisiei potrivit căreia Regulamentele nr. 883/2004 și nr. 987/2009 au fost adoptate în vederea stabilirii unor norme de competență concrete pentru sporirea libertății de circulație a cetățenilor Uniunii, iar nu pentru restricționarea sa. Acest lucru este desigur adevărat și, de fapt, Curtea a arătat în mod constant că, pentru asigurarea liberei circulații a lucrătorilor în Uniune, reținând ca principiu egalitatea de tratament a lucrătorilor în conformitate cu diversele legislații naționale, Regulamentul nr. 1408/71, iar apoi Regulamentul nr. 883/2004 au instituit un sistem de coordonare care privește în special stabilirea reglementării sau a reglementărilor aplicabile acestora (a se vedea Hotărârea din 23 ianuarie 2019, Zyla, C-272/17, EU:C:2019:49, punctul 37 și jurisprudența citată).

58. În al doilea rând, ni se pare evident că, în cazul în care dreptul Uniunii ar impune statelor membre obligații mai extinse în privința aplicării legislației lor perioadelor de creștere a copilului realizate în străinătate decât cele deja impuse de articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009, atunci cerințele enumerate în dispoziția respectivă ar constitui numai unul dintre ansamblurile de împrejurări în care statul membru A ar fi obligat să aplice propria legislație perioadelor de creștere a copilului realizate în statul membru B.

59. Trebuie să admitem că am înclina mai mult spre adoptarea unei asemenea interpretări a articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 dacă *modul de redactare* a acestei dispoziții ar fi *cel puțin într-o anumită măsură deschis sau ambiguu*. După cum o înțelegem însă, dispoziția menționată nu face nici măcar o aluzie la faptul că dreptul Uniunii ar putea impune statului membru în care solicitantul de pensie pentru limită de vârstă a desfășurat o activitate salariată sau independentă astfel de obligații suplimentare. După cum am arătat la punctul 45 de mai sus, criteriul privind legătura suficient de strânsă a fost formulat de Curte în raport cu criteriile generale stabilite în Regulamentul nr. 1408/71, mai degrabă decât cu articolul 21 TFUE însuși (care, în cauzele Elsen, Kauer și Reichel-Albert a servit drept temei pentru obligația statului membru A, în etapa a doua, de a trata perioadele de creștere a copilului realizate în străinătate ca și cum ar fi fost realizate pe teritoriul său)[27]. Întrucât instrumentul respectiv a fost între timp abrogat și înlocuit de Regulamentele nr. 883/2004 și nr. 987/2009, al cărui articol 44 alineatul (2) abordează în mod special această problemă concretă, pare logic să se concluzioneze că normele cuprinse în dispoziția menționată au eclipsat orice tentative anterioare ale Curții de a stabili condițiile în care legislația statului membru A poate deveni aplicabilă perioadelor de creștere a copilului realizate în statul membru B.

60. Desigur, acesta nu este și nu poate fi sfârșitul problemei, întrucât mai este necesar să se analizeze intenția legiuitorului care stă la baza articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 și să se stabilească dacă împrejurările în care a avut loc *adoptarea* sa susțin interpretarea în cauză. În această privință, observăm că istoricul redactării articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 indică faptul că a fost introdus nu doar pentru a reflecta Hotărârile Curții Elsen și Kauer, ci și pentru a *defini* domeniul lor de aplicare[28]. În opinia noastră, se poate presupune, așadar, cu ușurință că legiuitorul Uniunii a făcut o *alegere conștientă* de a nu face referire la criteriul privind „legătura strânsă” sau „legătura suficient de strânsă” formulat de Curte și a optat în schimb pentru cerința mai concretă ca persoana respectivă să fie încă supusă legislației statului membru A ca urmare a activității sale ca lucrător salariat sau independent în statul membru menționat la data la care perioada de creștere a copilului ar începe să fie luată în considerare în temeiul legislației aceluiași stat membru[29].

[27] Desigur, aceasta nu înseamnă că condițiile în care legislația unui stat membru devine aplicabilă unei anumite cauze în domeniul securității sociale cu caracter transfrontalier pot, în și prin ele însele, să impună restricții libertății de circulație a cetățenilor Uniunii. Totuși, trebuie avut în vedere faptul că articolul 21 TFUE se întemeiază pe logica potrivit căreia, după cum precizează primul său alineat, „[o]rice cetățean al Uniunii are dreptul de liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre, *sub rezerva limitărilor și condițiilor prevăzute de tratate și de dispozițiile adoptate în vederea aplicării acestora*” (sublinierea noastră). Deși această dispoziție nu reprezintă o invitație deschisă pentru legiuitor de a interveni în principiile de bază ale dreptului menționat, considerăm că este destul de clar că, în domeniul securității sociale, legiuitorul poate foarte bine, printre altele, să redefinească criteriile juridice în funcție de care o persoană care și-a exercitat libertatea de circulație are dreptul de a pretinde ca legea statului membru de origine să rămână aplicabilă în privința sa.

[28] A se vedea considerentele (12) și (14) ale Regulamentului nr. 987/2009. A se vedea și considerentul (13) al Poziției Parlamentului European adoptate în primă lectură la 9 iulie 2008 în vederea adoptării Regulamentului [P6_TC1-COD(2006)0006].

[29] În propunerea inițială a Comisiei, articolul 44 părea să se îndepărteze și mai mult de soluția judiciară din Hotărârile Elsen și Kauer, întrucât era redactat după cum urmează: „fără a aduce atingere competenței statului membru stabilită în conformitate cu dispozițiile titlului II din Regulamentul nr. 883/2004, instituția din statul membru în care beneficiarul pensiei *a avut reședința pentru cea mai lungă perioadă în cursul celor douăsprezece luni de la nașterea copilului* trebuie să ia în considerare perioadele de școlarizare ale copilului în alt stat membru, cu condiția să nu fie aplicabilă persoanei în cauză legislația unui alt stat membru ca urmare a desfășurării unei activități salariate sau independente” [sublinierea noastră (a se vedea Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a procedurii de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială [COM(2006) 16 final].

61. Adăugăm totodată că, în multe alte dispoziții ale Regulamentelor nr. 883/2004 și nr. 987/2009, legiuitorul Uniunii pare nu doar să fi luat în considerare, ci și să fi clarificat jurisprudența Curții care a fost dezvoltată în contextul aplicării Regulamentului nr. 1408/71 (iar în unele situații, poate chiar s-a îndepărtat de această jurisprudență)[30]. Acest lucru reiese, în opinia noastră, în mod evident din considerentul (3) al Regulamentului nr. 883/2004, care confirmă intenția legiuitorului de a moderniza și a simplifica dispozițiile celui dintâi regulament, dat fiind că cel din urmă a devenit mai complex și amplu în urma numeroaselor modificări și actualizări efectuate pentru a se ține seama, printre altele, de diferite hotărâri ale Curții.

62. Întrucât Regulamentul nr. 987/2009 este ulterior Hotărârilor Elsen și Kauer (dar nu și Hotărârii Reichel-Albert), legiuitorul ar fi putut, dacă ar fi dorit, să redacteze articolul 44 alineatul (2) din regulamentul respectiv astfel încât să integreze în mod complet și clar interpretarea dată de Curte în primele două dintre aceste hotărâri. Or, acesta a ales să nu procedeze astfel. În aceste condiții, trebuie să se considere că, lipsa unei mențiunări exprese, la articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009, a criteriului privind „legătura strânsă” sau „legătura suficient de strânsă” indică faptul că legiuitorul a intenționat să limiteze aplicarea *ratio decidendi* din Hotărârile Elsen și Kauer și a prevăzut doar o posibilitate de aplicare a legislației statului membru A la perioadele de creștere a copilului realizate în statul membru B în condițiile enumerate în mod expres în dispoziția respectivă.

63. Suntem de acord cu poziția Comisiei potrivit căreia legiuitorul nu putea anticipa, la momentul adoptării articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009, că, în cauza Reichel-Albert, Curtea va extinde domeniul de aplicare al criteriului privind „legătura suficient de strânsă”. Poate că ar fi formulat în mod diferit termenii acestei dispoziții dacă hotărârea menționată ar fi fost pronunțată înainte de adoptarea sa. Totuși, nu este de datoria Curții să speculeze cu privire la acest aspect. Dat fiind că legiuitorul a abordat în mod expres problema luării în considerare a perioadelor de creștere a copilului realizate în străinătate la articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009, în opinia noastră, orice modificare a condițiilor în care statul membru A este obligat să aplice legislația sa unor asemenea perioade trebuie să fie efectuată pe viitor tot la inițiativa legiuitorului.

64. În al treilea rând, o examinare mai atentă a *finalității* Regulamentelor nr. 883/2004 și nr. 987/2009 susține convingerea noastră că ar trebui să se reziste tentației de a completa obligațiile cuprinse în prezent la articolul 44 alineatul (2) din cel din urmă regulament cu un ansamblu de reguli nescrise, bazate pe jurisprudență. După cum reiese cu claritate din articolul 11 alineatul (1) din Regulamentul nr. 883/2004, unul dintre principiile esențiale ale sistemului de coordonare a sistemelor naționale de securitate socială este acela că legislația unui *singur* stat membru trebuie să fie aplicabilă[31]. În acest context, articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 stabilește o excepție de la normele de competență prevăzute în titlul II din Regulamentul nr. 883/2004 pentru a face ca un stat membru care nu mai este competent în temeiul unor asemenea norme să fie responsabil de luarea în considerare a perioadelor de creștere a copilului realizate în alte state membre[32].

[30] A se vedea de exemplu raționamentul adoptat de Curte în Hotărârea sa din 11 aprilie 2013, Jeltes și alții (C-443/11, EU:C:2013:224, punctul 32). Această cauză are ca obiect interpretarea articolului 65 din Regulamentul nr. 883/2004 și problema dacă dispoziția menționată urmărea să reflecte jurisprudența Curții sau să se îndepărteze de aceasta cu privire la dispoziția aplicabilă anterior (și anume, articolul 71 din Regulamentul nr. 1408/71).

[31] Pentru o explicare generală a normelor privind conflictul de legi din Regulamentele nr. 883/2004 și nr. 987/2009, a se vedea Lhernould, J. P., „New rules on conflicts: regulations 883/2004 and 987/2009”, în *ERA Forum*, vol. 12, 2011, p. 25-38.

[32] A se vedea Jorens, Y., și Van Overmeiren, F., „General Principles of Coordination in Regulation 883/2004”, în *European Journal of Social Security*, vol. 11, 2009, p. 66.

65. În opinia noastră, limitele unei asemenea excepții trebuie să fie stabilite cu suficientă claritate. După cum a statuat Curtea în mod constant, dispozițiile titlului II din Regulamentul nr. 883/2004 constituie un sistem *complet* și uniform de norme care reglementează conflictul de legi și care au drept scop, pe de o parte, să împiedice ca persoanele care intră în domeniul de aplicare al acestui regulament să fie lipsite de protecție în materie de securitate socială, din cauza lipsei unei legislații care să le fie aplicabilă, și, pe de altă parte, să evite aplicarea simultană a mai multe legislații naționale și complicațiile care pot rezulta din aceasta [33]. Articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 este o dispoziție oarecum unică, întrucât norma de competență din cuprinsul său – care impune statului membru A să aplice legislația sa în cazul perioadelor de creștere a copilului realizate în străinătate – nu aduce atingere faptului că criteriile stabilite în titlul II din Regulamentul nr. 883/2004 pot desemna statul membru B ca fiind statul membru a cărui legislație este aplicabilă în alte privințe persoanei vizate. În consecință, este important ca autoritățile competente din statul membru A să poată înțelege *pe deplin* condițiile în care legislația sa devine aplicabilă perioadelor de creștere a copilului realizate de o persoană care, la momentul respectiv, nu desfășura nici o „activitate salariată", nici „o activitate independentă" în acest stat membru [articolul 11 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004] și nici nu avea reședința pe teritoriul său [articolul 11 alineatul (3) litera (e) din regulamentul menționat]. Dacă ar putea exista îndoieli cu privire la astfel de obligații, atunci efectivitatea articolului 44 alineatul (2) („*effet utile*") ar fi în mod necesar compromisă.

66. Spre deosebire de recurentă și de Comisie, înțelegem ansamblul considerațiilor care precedă în sensul că, în contextul aplicării articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009, un stat membru nu este obligat să aplice legislația sa perioadelor de creștere a copilului realizate în unul sau mai multe alte state membre pentru simplul motiv că asemenea perioade sunt „strâns legate" de perioadele de asigurare realizate anterior pe teritoriul său. El trebuie să procedeze astfel numai atunci când sunt îndeplinite toate condițiile enumerate în această dispoziție, pe care le-am amintit la punctul 32 de mai sus.

67. Cu titlu de observație finală, dorim să subliniem că, în opinia noastră, consecințele economice care ar decurge, în contextul procedurii principale, din aplicarea dreptului austriac, belgian sau maghiar perioadelor de creștere a copilului aflate în litigiu nu ar trebui să aibă nicio influență asupra răspunsului care trebuie dat la prima întrebare. Considerăm că aspectul dacă recurenta s-ar afla sau nu într-o situație financiară mai dificilă în urma aplicării în cazul său a dreptului material al statului membru B, iar nu a celui al statului membru A, nu poate influența aprecierea Curții. Legea desemnată ca fiind aplicabilă perioadelor de creștere a copilului realizate în străinătate poate fi în avantajul persoanei vizate în anumite situații, în timp ce în altele poate fi în detrimentul său.

68. În această privință, amintim că dreptul primar al Uniunii nu garantează unui lucrător că o deplasare într-un alt stat membru decât statul său membru de origine nu va avea implicații în ceea ce privește situația sa în materie de securitate socială, întrucât o astfel de deplasare poate, având în vedere disparitățile care există între sistemele și legislațiile statelor membre, în funcție de caz, să fie mai mult sau mai puțin avantajoasă pentru persoana respectivă [34]. În acest context, Regulamentele nr. 883/2004 și nr. 987/2009 nu urmăresc să armonizeze sau chiar să alinieze, ci doar să instituie un sistem de coordonare în ceea ce privește, printre altele, stabilirea legislației

[33] A se vedea în acest sens Hotărârea din 5 martie 2020, Pensionsversicherungsanstalt (Prestație de reabilitare) (C-135/19, EU:C:2020:177, punctul 46). S-a susținut că sistemul de coordonare prevăzut în titlul II din Regulamentul nr. 883/2004 are un *efect exclusiv*, din moment ce nicio altă legislație nu poate fi aplicabilă decât cea indicată de acesta. A se vedea în acest sens Jorens, Y., și Van Overmeiren, F., „General Principles of Coordination in Regulation 883/2004", în *European Journal of Social Security*, vol. 11, 2009, p. 72.

[34] A se vedea Hotărârea din 23 ianuarie 2019, Zyla (C-272/17, EU:C:2019:49, punctul 45 și jurisprudența citată).

aplicabile lucrătorilor salariați care își exercită, în diferite împrejurări, dreptul la liberă circulație [35]. Faptul că exercitarea libertății de circulație poate să fie mai mult sau mai puțin avantajoasă ori dezavantajoasă, după caz, rezultă direct din decizia de a menține diferența existentă între legislațiile statelor membre [36].

3. Recurenta nu se putea aștepta în mod legitim ca situația ei să fie reglementată de jurisprudența anterioară a Curții

69. După ce am prezentat motivele pentru care considerăm că soluția judiciară din Hotărârea Reichel-Albert nu se poate aplica în prezenta cauză, dorim să abordăm, pentru completitudine, argumentul recurentei potrivit căruia ea se aștepta în mod legitim ca perioadele de creștere a copilului aflate în litigiu să se aplice, întrucât a realizat asemenea perioade cu mult înainte de intrarea în vigoare a Regulamentului nr. 987/2009 și ar fi îndeplinit anterior criteriul privind „legătura strânsă” sau „legătura suficient de strânsă” stabilit în Hotărârile Elsen și Kauer.

70. Ca răspuns la acest argument, PVA și guvernul austriac susțin că, în contextul procedurii principale, recurenta nu ar putea avea o asemenea încredere legitimă. În primul rând, la momentul mutării sale în Belgia și în Ungaria, Austria nu era stat membru, iar Hotărârile Kauer și Elsen nu fuseseră încă pronunțate. În al doilea rând, recurenta nu a dobândit niciun drept cu privire la astfel de perioade înainte de a solicita acordarea unei pensii pentru limită de vârstă în anul 2017.

71. Suntem de acord cu poziția PVA și a guvernului austriac potrivit căreia, la momentul mutării recurentei în Belgia în 1987 și apoi în Ungaria în 1991, nu ar fi putut să creadă că își exercita dreptul la liberă circulație în temeiul articolului 21 TFUE și că, datorită acestui lucru, ea era îndreptățită ca PVA să trateze perioadele pe care ea le-a realizat în aceste alte state membre ca și cum ar fi fost realizate pe teritoriul Austriei. În temeiul articolului 2 din Actul de aderare privind condițiile de aderare a Republicii Austria, a Republicii Finlanda și a Regatului Suediei și adaptările tratatelor pe care se întemeiază Uniunea Europeană [37], dispozițiile tratatelor inițiale și ale actelor adoptate de instituții înainte de aderare au devenit obligatorii pentru Austria abia la 1 ianuarie 1995.

72. Totuși, dacă analiza s-ar opri aici, nu s-ar ține seama de faptul că, în ceea ce privește cauzele în domeniul pensiilor, data relevantă pentru stabilirea normelor aplicabile *ratione temporis* este data la care persoana solicită pensia pentru limită de vârstă. În cazul recurentei, această dată „esențială” este 11 octombrie 2017. La momentul respectiv, Austria făcea parte într-adevăr din Uniunea Europeană.

73. Din Hotărârea Kauer reiese că, în astfel de condiții, determinarea dreptului la pensie al recurentei, *chiar și pe baza unor perioade de asigurare realizate înainte de aderarea Austriei*, trebuie să fie efectuată de autoritățile austriece în conformitate cu dreptul Uniunii și, în special,

[35] A se vedea considerentul (1) al Regulamentului nr. 883/2004. Sistemul de norme privind conflictul de legi instituit în cadrul său are ca efect deposedarea legiuitorului din fiecare stat membru *numai* de puterea de a stabili în mod independent întinderea și condițiile de aplicare ale legislației sale naționale cu privire la persoanele supuse acesteia și la teritoriul în interiorul căruia dispozițiile naționale își produc efectele (a se vedea Hotărârea din 23 ianuarie 2019, Zyla, C-272/17, EU:C:2019:49, punctul 38 și jurisprudența citată). De altfel, în conformitate cu articolul 48 TFUE, el lasă intactă competența statelor membre în domeniul respectiv, cu condiția ca acestea din urmă să acționeze în concordanță cu dreptul Uniunii și, în special, în conformitate cu scopul reglementărilor menționate și cu dispozițiile TFUE referitoare la libera circulație a persoanelor.

[36] A se vedea în mod similar Concluziile avocatului general Jääskinen prezentate în cauza Reichel-Albert (C-522/10, EU:C:2012:114, punctele 43, 45 și 46).

[37] JO 1994, C 241, p. 9, și JO 1995, L 1, p. 1.

în conformitate cu dispozițiile tratatului cu privire la libera circulație a lucrătorilor sau libertatea fiecărui cetățean al Uniunii de a se deplasa și de a avea reședința pe teritoriul statelor membre [38]. Cauza principală nu privește recunoașterea unor drepturi pretins dobândite în temeiul dreptului Uniunii înainte de aderarea Austriei, ci chestiunea dacă refuzul PVA, în luna octombrie a anului 2017, de a lua în considerare perioade de creștere a copilului aflate în litigiu constituie o încălcare a normelor Uniunii care deveniseră obligatorii pentru Austria *la acel moment* [39].

74. După clarificarea acestui aspect, considerăm, contrar susținerilor recurentei, că aceasta nu se putea aștepta în mod legitim ca aspectul privind *aplicabilitatea* legislației austriece unor astfel de perioade ar trebui rezolvat din perspectiva criteriului „legăturii strânse" sau din cel al „legăturii suficient de strânse" stabilit în Hotărârile Elsen et Kauer (în raport cu criteriile cuprinse în Regulamentul nr. 1408/71), mai degrabă decât în raport cu normele care figurează în Regulamentele nr. 883/2004 și nr. 987/2009.

75. În această privință, observăm că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, principiul protecției încrederii legitime nu poate fi extins până la „a împiedica, în general, o normă nouă să se aplice efectelor viitoare ale unor situații apărute sub incidența normei vechi" [40]. În scopul de a garanta protecția încrederii legitime, normele Uniunii de drept material trebuie să fie interpretate însă în sensul că nu vizează „situații apărute anterior intrării lor în vigoare" decât în măsura în care „reiese în mod clar din formularea, din finalitatea și din economia acestora că trebuie să le fie atribuit un asemenea efect" [41].

76. În prezenta cauză, data intrării în vigoare a Regulamentelor nr. 883/2004 și nr. 987/2009 (1 mai 2010) nu implică faptul că, la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă a recurentei în procedura principală, perioadele de creștere a copilului aflate în litigiu trebuie să fie reglementate de regulamentul aplicabil anterior, și anume Regulamentul nr. 1408/71. Acest lucru reiese cu claritate din articolul 87 alineatul (2) din Regulamentul nr. 883/2004, care se aplică și Regulamentului nr. 987/2009 în temeiul articolului 93 din cuprinsul său și prevede în esență că orice perioadă relevantă realizată înainte de intrarea în vigoare a Regulamentului nr. 883/2004 în statul membru în cauză se ia în considerare pentru stabilirea drepturilor dobândite în temeiul instrumentului respectiv [42].

[38] A se vedea Hotărârea Kauer, punctul 45. Amintim că, în această cauză, Curtea a concluzionat că legislația națională în discuție a introdus o diferență de tratament, întrucât lua în considerare în mod automat perioadele de creștere a copilului realizate în Austria, dar condiționa luarea în considerare a unor asemenea perioade petrecute într-un alt stat membru (Belgia) de primirea unei indemnizații de maternitate în numerar sau a unor indemnizații echivalente în temeiul legislației federale austriece. După cum a susținut avocatul general Sharpston într-o altă cauză, Curtea a fost dispusă în mod implicit să considere că doamna Kauer și-a exercitat dreptul la liberă circulație prevăzut de legislația Uniunii Europene, deși această „circulație" a avut loc înainte de aderarea Austriei la Uniunea Europeană [a se vedea Concluziile avocatului general Sharpston prezentate în cauza Wieland și Rothwangl (C-465/14, EU:C:2016:77, punctele 50 și 51)].

[39] A se vedea prin analogie Hotărârea din 30 noiembrie 2000, Österreichischer Gewerkschaftsbund (C-195/98, EU:C:2000:655, punctele 53 și 54). În concluziile prezentate în această cauză (C-195/98, EU:C:2000:50, punctul 147), avocatul general Jacobs a observat, în opinia noastră în mod corect, că o concluzie diferită ar dezavantaja în mod ilogic lucrătorii migranți care doresc să lucreze într-un „nou stat membru" sau să părăsească acest stat pentru a lucra într-un „vechi stat membru" în raport cu lucrătorii care se deplasează în interiorul zonei compuse din „vechile state membre".

[40] A se vedea de exemplu Hotărârea din 16 mai 1979, Tomadini (84/78, EU:C:1979:129, punctul 21), și Hotărârea din 6 octombrie 2015, Comisia/Andersen (C-303/13 P, EU:C:2015:647, punctul 49 și jurisprudența citată).

[41] A se vedea Hotărârea din 6 octombrie 2015, Comisia/Andersen (C-303/13 P, EU:C:2015:647, punctul 50). A se vedea și rezumatul acestei jurisprudențe realizat de avocatul general Bobek în Concluziile sale prezentate în cauza E. B. (C-258/17, EU:C:2018:663, punctul 47). Observăm în trecere că, la punctul 48 din Concluziile sale, acesta a apreciat că aceeași abordare se reflectă și în contextul aderării unui nou stat membru la Uniunea Europeană, în ceea ce privește aplicarea la nivel național a (noilor) norme ale Uniunii: situațiile de fapt anterioare (și anume cele petrecute anterior datei aderării) pot fi luate în considerare în cazul în care acestea sunt relevante și trebuie să fie evaluate (din nou) în procesul de aplicare a noilor norme adoptate ulterior aderării.

[42] În schimb, articolul 87 alineatul (5) din Regulamentul nr. 883/2004 prevede că „[d]repturile persoanelor în cauză cărora li s-a *acordat* o pensie într-un stat membru, anterior datei de aplicare a prezentului regulament într-un stat membru, pot fi revizuite *la cererea persoanei în cauză*, avându-se în vedere dispozițiile prezentului regulament" (sublinierea noastră).

77. În opinia noastră, din termenii acestei dispoziții reiese în mod clar că, în procedura principală, recurenta nu se putea aștepta în mod legitim ca situația sa anterioară să fie reglementată de Regulamentul nr. 1408/71 și de jurisprudența elaborată cu privire la acesta. În consecință, deși perioadele în litigiu de creștere a copilului aflate în litigiu au apărut înainte de intrarea în vigoare a Regulamentului nr. 987/2009, problema stabilirii statului membru a cărui legislație trebuie să se aplice unor asemenea perioade trebuie rezolvată *numai* în raport cu articolul 44 alineatul (2) din regulamentul menționat.

4. Concluzie cu privire la prima întrebare

78. Având în vedere considerațiile de mai sus, propunem Curții să răspundă la prima întrebare după cum urmează: în situația în care Regulamentul nr. 987/2009 se aplică *ratione temporis*, dreptul Uniunii nu impune unui stat membru pe teritoriul căruia o persoană a desfășurat o activitate salariată sau independentă să ia în considerare o perioadă de creștere a copilului realizată de aceeași persoană în alt stat membru ca și cum copilul ar fi fost crescut pe teritoriul său, cu excepția cazului în care toate condițiile prevăzute la articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 sunt îndeplinite în situația în cauză.

79. Dacă, contrar propunerii noastre, Curtea va considera că soluția judiciară din Hotărârea Reichel-Albert rămâne aplicabilă în cadrul procedurii principale, astfel încât Austria trebuie să aplice legislația sa perioadelor de creștere a copilului realizate în alte state membre, chiar dacă ele nu intră în mod direct în domeniul de aplicare al articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009, adăugăm că, în opinia noastră, acest lucru este posibil numai dacă sunt îndeplinite două cerințe.

80. În primul rând, după cum am arătat în secțiunile anterioare ale prezentelor concluzii, ar trebui să existe o legătură „suficient de strânsă” între perioadele de creștere a copilului realizate în statul membru B și perioadele de asigurare realizate de solicitantul unei pensii pentru limită de vârstă în statul membru A. După cum a sugerat în mod corect Comisia, o astfel de legătură nu poate exista decât dacă solicitantul demonstrează, cel puțin, că statul membru A a fost ultimul stat membru în care a lucrat înainte de a începe să își crească copilul (copiii). Totuși, chiar și atunci când aceasta este situația, este necesar totuși să se aprecieze dacă o astfel de legătură este „suficient de strânsă”.

81. Cu privire la acest aspect, PVA a observat, în opinia noastră în mod corect, că situația recurentei din procedura principală și cea a doamnei Reichel-Albert din cauza omonimă sunt, într-o anumită măsură, diferite. În cauza Reichel-Albert, Curtea pare să fi acordat o importanță semnificativă faptului că doamna Reichel-Albert încetase temporar să lucreze la momentul nașterii primului său copil și, *pentru motive strict familiale*, și-a stabilit reședința în Belgia [43]. În contextul procedurii principale, plecarea recurentei din Austria în 1987 a fost motivată de perspectiva de a urma studii în Regatul Unit. Se poate spune că această perioadă tranzitorie de continuare a studiilor face ca legătura dintre perioadele de asigurare ale recurentei în Austria înainte de nașterea copiilor săi și perioadele de creștere a copilului în Belgia și în Ungaria aflate în litigiu să fie mai slabă decât în cauza Reichel-Albert [44].

[43] A se vedea Hotărârea Reichel-Albert, punctele 35 și 45, precum și dispozitivul hotărârii.

[44] Consider că acest argument este mai convingător decât cel susținut de guvernul spaniol. Potrivit acestui guvern, elementul distinctiv între cauza Reichel-Albert și prezenta cauză constă în faptul că, spre deosebire de recurenta din procedura principală, doamna Reichel-Albert a continuat să primească indemnizații de șomaj după ce a încetat să mai lucreze în Germania. Considerăm că numai acest fapt ar trebui să genereze o diferență în ceea ce privește raportul dintre cele două situații. Este adevărat că, în cauza Reichel-Albert, reclamanta era șomeră la 30 iunie 1980 și a beneficiat de ajutor de șomaj din Germania până în octombrie 1980, deși s-a stabilit în Belgia în iulie 1980 (în timp ce încă primea această prestație). Totuși, acest lucru nu schimbă faptul că ea nu a născut primul ei copil și, așadar, nu a început să își crească copiii înainte de 25 mai 1981, la câteva luni după ce a încetat să mai primească prestația respectivă.

82. În al doilea rând, solicitantul unei pensii pentru limită de vârstă ar trebui să demonstreze totodată că, dacă ar fi rămas în statul membru A (în cazul de față, Austria), timpul dedicat creșterii copiilor săi ar fi fost luat în considerare. Altfel spus, solicitantul ar trebui să arate că, în urma mutării și a schimbării reședinței sale în alt stat membru, se află în prezent în mod efectiv într-o situație mai dificilă decât dacă ar fi rămas pur și simplu în statul membru A.

B. A doua întrebare

83. A doua întrebare se întemeiază pe răspunsul pe care Curtea trebuie să îl dea la prima întrebare. Prin intermediul acestei întrebări, instanța de trimitere solicită orientări privind aspectul dacă articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 impune statului membru A să aplice legislația sa numai în situațiile în care nu există o legislație referitoare la perioadele de creștere a copilului realizate în statul membru B sau în cazurile în care o asemenea legislație există în statul membru B, dar timpul dedicat creșterii copiilor nu este luat în considerare *in concreto* de acest stat membru. Instanța de trimitere adresează întrebarea respectivă în special având în vedere Concluziile avocatului general Jääskinen prezentate în cauza Reichel-Albert[45]. În cauza menționată, avocatul general Jääskinen a susținut opinia potrivit căreia articolul 44 alineatul (2) nu se aplică atunci când statul membru B prevede *posibilitatea* de a se lua în considerare astfel de perioade. El a considerat că nu prezintă importanță faptul că, *in concreto*, persoana interesată nu beneficiază de acest avantaj din cauza situației sale personale[46].

84. Nu vedem niciun motiv pentru care Curtea ar trebui să ajungă la o concluzie diferită în prezenta cauză. După cum s-a arătat la punctul 56 de mai sus, articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 conține o dublă obligație. În primul rând, statul membru A trebuie să aplice legislația sa perioadelor de creștere a copilului realizate în statul membru B dacă sunt îndeplinite condițiile enumerate în această dispoziție. Printre condițiile respective se află cerința ca perioadele de creștere a copilului să nu fie luate în considerare în temeiul legislației statului membru B. În al doilea rând, dacă este aplicabilă legislația statului membru A, atunci acest stat membru trebuie să trateze asemenea perioade ca și cum ar fi fost realizate pe teritoriul său.

85. Admitem că modul de redactare a articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 este oarecum ambiguă, întrucât cerința referitoare la luarea în considerare a perioadei de creștere a copilului în litigiu de către statul membru B este formulată după cum urmează: „în cazul în care, în temeiul legislației [statului membru B], nicio perioadă de creștere a copilului nu este luată în considerare […]”. După cum arată instanța de trimitere, aceasta ar putea însemna că o astfel de perioadă nu este luată în considerare de statul membru B fie *în principiu*, întrucât acesta din urmă nu are o legislație care să reglementeze perioadele de creștere a copilului, fie *in concreto*, întrucât, într-o anumită situație, persoana în cauză nu a putut să obțină recunoașterea unei asemenea perioade în temeiul legislației statului membru B.

86. Există însă două motive care ne conving să nu adoptăm această a doua interpretare.

87. În primul rând, ar fi prea împovărător și nepractic să se impună autorităților statului membru A să procedeze la o apreciere a temeiniciei cererii persoanei respective din perspectiva legislației unui alt stat membru (statul membru B) pentru a stabili dacă legislația statului membru A este aplicabilă situației persoanei în cauză. În al doilea rând, o astfel de interpretare a condițiilor prevăzute la articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 ar putea conduce la situații

[45] C-522/10, EU:C:2012:114.

[46] A se vedea punctul 67 din aceste concluzii.

în care o persoană ar putea (i) să susțină în fața autorităților statului membru B că are dreptul să obțină luarea în considerare a perioadelor de creștere a copilului realizate în acest stat membru în temeiul legislației statului membru respectiv și (ii) dacă o astfel de cerere este respinsă, să introducă o acțiune în fața autorităților competente ale statului membru A și să susțină că, întrucât cererea sa adresată autorităților statului membru B a fost respinsă, din articolul 44 alineatul (2) din regulamentul menționat rezultă că legislația statului membru A este susceptibilă să devină aplicabilă situației sale.

88. În opinia noastră, această dispoziție *nu* a fost adoptată pentru ca solicitanții de pensie pentru limită de vârstă să poată sesiza autoritățile competente din două state membre diferite în ceea ce privește luarea în considerare a unei singure perioade de creștere a copilului. După cum s-a arătat la punctul 64 de mai sus, articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 stabilește o excepție de la normele de competență prevăzute în titlul II din Regulamentul nr. 883/2004 pentru a face ca un stat membru care nu mai este competent în temeiul unor asemenea norme (statul membru A) să fie responsabil de luarea în considerare a perioadelor de creștere a copilului realizate în alt stat membru (statul membru B). Scopul acestei dispoziții nu este ca atât legislația statului membru A, cât și cea a statului membru B să fie în final aplicabile aceleiași perioade de creștere a copilului, ci mai degrabă ca, în situația în care statul membru B nu are o legislație care să prevadă *în general* luarea în considerare a perioadelor de creștere a copilului, statul membru A să poată fi obligat să aplice legislația sa în situația concretă în discuție.

89. În opinia noastră, din cele de mai sus rezultă că articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009 trebuie interpretat în sensul că statul membru A nu este obligat să aplice legislația sa unei anumite perioade de creștere a copilului în împrejurările în care statul membru B (statul membru competent în temeiul titlului II din Regulamentul nr. 883/2004) prevede, *în principiu*, luarea în considerare a unor asemenea perioade. Astfel, dacă Belgia și Ungaria aveau (în octombrie 2017) o normă sau o dispoziție generală în vigoare care să permită luarea în considerare a perioadelor dedicate creșterii copiilor – aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere – atunci, în cazul procedurii principale, PVA *nu* ar fi obligată să aplice legislația austriacă perioadelor de creștere a copilului aflate în litigiu.

V. Concluzie

90. Având în vedere considerațiile precedente, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria) după cum urmează:

– În situația în care Regulamentul (CE) nr. 987/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 septembrie 2009 de stabilire a procedurii de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială se aplică *ratione temporis*, dreptul Uniunii nu impune unui stat membru pe teritoriul căruia o persoană a desfășurat o activitate salariată sau independentă să ia în considerare o perioadă de creștere a copilului realizată de aceeași persoană în alt stat membru ca și cum copilul ar fi fost crescut pe teritoriul său, cu excepția cazului în care toate condițiile prevăzute la articolul 44 alineatul (2) din acest regulament sunt îndeplinite în situația respectivă.

– Faptul că o asemenea perioadă este luată în considerare de lege, dar nu este luată în considerare în practică, având în vedere situația aflată în discuție, în statul membru care este competent în temeiul titlului II din Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al

Consiliului din 29 aprilie 2009 privind coordonarea sistemelor de securitate socială, nu influențează în sine interpretarea articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009.